

Vlaams Ministerie
van Onderwijs en Vorming

Onderwijsinspectie
Hendrik Consciencegebouw
Koning Albert II-laan 15
1210 BRUSSEL

doorlichtingssecretariaat@ond.vlaanderen.be
www.onderwijsinspectie.be

Verslag over de opvolgingsdoorlichting van Vrije Basisschool te Evergem

Hoofdstructuur bao

	Instellingsnummer	25007
	Instelling	Vrije Basisschool
directeur		Kurt ENGELS
adres		Akkerken 2 - 9940 SLEIDINGE
telefoon		09-357.75.21
fax		09-357.75.21
e-mail		vbs.bijenkorf@telenet.be
website/URL		www.vbs-bijenkorf.be
	Bestuur van de instelling	968313 - Kath.Schol.Regio Evergem-Ertv. te EVERGEM
adres		Akkerken 2 - 9940 EVERGEM
	Scholengemeenschap	119156 - SEPTEN te EVERGEM
adres		Belzeelsestraat 22 - 9940 EVERGEM
	CLB	115014 - Vrij CLB Regio Gent te GENT
adres		Marialand 29 - 9000 GENT
	Dagen van het opvolgingsbezoek	22/02/2013
	Einddatum van het opvolgingsbezoek	22/02/2013
	Datum bespreking verslag met de instelling	01/03/2013
	Samenstelling inspectieteam	
	Inspecteur-verslaggever	Liesbet Criel
	Teamleden	Patrick Durieux
	Deskundige(n) behorend tot de administratie	nihil
	Externe deskundige(n)	nihil

INHOUDSOPGAVE

INLEIDING.....	3
1. HISTORIEK.....	4
2. TE REMEDIEREN TEKORTEN	4
3. ZIJN DE TEKORTEN GEREMEDIEERD?	4
3.1 Kleuteronderwijs: Nederlands.....	4
3.2 Lager onderwijs: wereldoriëntatie	6
4. ADVIES.....	8
5. REGELING VOOR HET VERVOLG.....	8

INLEIDING

Dit verslag is het resultaat van de opvolgingsdoorlichting van uw instelling¹ door de onderwijsinspectie van de Vlaamse Gemeenschap. Het decreet betreffende de kwaliteit van onderwijs van 8 mei 2009 geeft haar de opdracht hiertoe.

Als een instelling bij een doorlichting een beperkt gunstig advies kreeg, volgt na de periode, vermeld in het advies, een opvolgingsdoorlichting. Tijdens een opvolgingsdoorlichting gaat de onderwijsinspectie na of de bij de voorgaande doorlichting vastgestelde tekortkomingen voldoende werden geremedieerd.

Het referentiekader dat de onderwijsinspectie gebruikt bij een (opvolgings)doorlichting is opgebouwd rond de componenten context, input, proces en output:

- context: de omgevingskenmerken en de kenmerken van administratieve, materiële, bestuurlijke en juridische aard die de instelling karakteriseren
- input: kenmerken van het personeel en van de leerlingen of cursisten van de instelling
- proces: initiatieven die een instelling neemt om output te realiseren, rekening houdend met haar context en input
- output: de resultaten die de instelling met haar leerlingen of cursisten bereikt.

Meer info over het CIPO-referentiekader vindt u op www.onderwijsinspectie.be.

Tijdens het opvolgingsbezoek verzamelt het inspectieteam bijkomende informatie via observaties, gesprekken en analyse van documenten.

De opvolgingsdoorlichting resulteert in een opvolgingsverslag dat bestaat uit een concluderend gedeelte en een advies.

Het concluderende gedeelte omvat de conclusies van de opvolging.

Het opvolgingsverslag eindigt met een advies dat betrekking heeft op alle of op afzonderlijke structuuronderdelen van de instelling. De onderwijsinspectie kan twee adviezen uitbrengen:

- een gunstig advies: het inspectieteam adviseert gunstig over de verdere erkenning van de instelling of van structuuronderdelen
- een ongunstig advies: het inspectieteam adviseert om de procedure tot intrekking van de erkenning van de instelling of van structuuronderdelen op te starten.

Bij een ongunstig advies beoordeelt de onderwijsinspectie bovendien of de instelling de vastgestelde tekorten zelfstandig kan wegwerken.

Binnen een termijn van dertig kalenderdagen na ontvangst van het definitieve verslag informeert de directeur van de instelling leerlingen, ouders en/of cursisten over de mogelijkheid tot inzage. De directeur van het centrum voor leerlingenbegeleiding informeert de centrumraad.

Binnen dertig kalenderdagen na ontvangst moet de directeur van de instelling het verslag volledig bespreken tijdens een personeelsvergadering. Het bestuur van de instelling of zijn gemandateerde tekent het verslag voor gezien. Het bestuur stuurt het binnen dertig kalenderdagen na ontvangst terug naar de onderwijsinspectie en maakt eventueel melding van zijn opmerkingen.

De instelling mag het verslag niet gebruiken voor publicitaire doeleinden.

Meer informatie?

www.onderwijsinspectie.be en www.doorlichtingsverslagen.be

¹ Instelling: onderwijsinstelling of CLB (Decreet betreffende de kwaliteit van onderwijs, artikel 2, 11°). Onderwijsinstelling: een pedagogisch geheel waar onderwijs georganiseerd wordt en waaraan een uniek instellingsnummer toegekend is (Decreet betreffende de kwaliteit van onderwijs, artikel 2, 13°).

1. HISTORIEK

De vorige schooldoorlichting vond plaats van 15/09/2009 tot 18/09/2009 en werd afgesloten met een beperkt gunstig advies. Vanaf 01/09/2012 moet de instelling kunnen aantonen dat de tekorten die aan de basis lagen van dit advies, in voldoende mate werden geremedieerd. Dit verslag beschrijft in welke mate de instelling daarin is geslaagd.

2. TE REMEDIEREN TEKORTEN

kleuteronderwijs

Nederlands

lager onderwijs

wereldoriëntatie

3. ZIJN DE TEKORTEN GEREMEDIEERD?

3.1 Kleuteronderwijs: Nederlands

Voldoet

Motivering

- In 2009 formuleerde de onderwijsinspectie een tekort voor Nederlands in het kleuteronderwijs omwille van het onvoldoende nastreven van de ontwikkelingsdoelen. 'Het kleuteronderwijs kan onvoldoende aantonen dat het intentioneel de taalvaardigheid van de kinderen probeert te verhogen, om reden van een vrij eenzijdig en te weinig gegradeerd talig aanbod'.
- Onder leiding van de directeur heeft het kleuterteam het doorlichtingsverslag geanalyseerd. Deze analyse hield niet enkel verband met het weg te werken tekort, maar ook met de aanbevelingen. Daarbij brainstormden de leraren over wat ze wilden 'behouden', 'bannen' of 'bijsturen'. Deze gezamenlijke reflectie resulteerde in doelen en acties. De aanpak om het tekort weg te werken was gebaseerd op de **strategie** van de kwaliteitscirkel. De leiding beschikt over een logboek met een inventaris van interventies.
- De school schakelde intensief de pedagogische begeleidingsdienst in om **gefaseerd** het tekort weg te werken. Op pedagogische studiedagen, personeelsvergaderingen, individuele bijscholings sessies en op andere formele overlegmomenten kwamen onder meer de visie op taalontwikkeling en de studie van het leerplan aan bod. Ook didactische publicaties werden doorgenomen. De leiding zette duidelijk in op het verwerven van inzichten. Verder beoogde ze een gelijkgerichte aanpak en het bewerkstelligen van continuïteit en gradatie van het talige aanbod over de groepen heen. Ten slotte kreeg het optimaliseren van de zorgwerking ook bijzondere aandacht.
- De leraren gebruiken als **referentiekader** een netgebonden document, dat de ontwikkeling van de kinderen centraal stelt. Daarnaast is het leerplan richtinggevend om het onderwijsaanbod vulling te geven.
- De leraren werken **planmatig**. Ze beschikken over een jaarplanning met een inventaris van thema's die doorgaans de jaarkring volgen. Daardoor sluiten ze nauw aan bij de leef- en ervaringswereld van de kinderen. Ze maken een uitgebreide themaplanning. Hierover werden duidelijke schoolafspraken gemaakt, wat zorgt voor een gelijkgerichte benadering van de thema's.
- De leraren werken **doelgericht**. Ze bepalen een beperkt aantal dominante themadoelen die focussen op ontwikkelingsaspecten uit meerdere ontwikkelingsdomeinen. Ze brainstormen over inhouden en organisatie en selecteren ontwikkelingsaspecten en leerplandoelen. De geplande activiteiten rubriceren ze volgens de vier ervaringssituaties, met het oog op een evenwichtig aanbod. De geselecteerde

leerplandoelen worden nog niet vertaald in operationele activiteitdoelen. Verder streven sommige leraren bij de uitwerking van het thema nog niet voldoende de beoogde themadoelen na.

- De kleuterafdeling beschikt over een map met uitgewerkte thema's over de groepen heen. Daarnaast **bewaken** leraren de ontwikkelingsaspecten per thema. Aanvullend bij de themavoorbereiding zijn er gegradeerde hoekenfiches met na te streven verwachtingen.
- In de themavoorbereiding zijn 'themataal' en 'schooltaal' expliciet gepland. Voor een groot aantal thema's wordt deze **streefwoordenschat** over de groepen heen in kaart gebracht. Continuïteit en gradatie in het talige aanbod zijn daardoor verzekerd. Wat de 'schooltaal' betreft, werden er duidelijke afspraken gemaakt. De 'themataal' is echter niet steeds afgestemd op het ontwikkelingsniveau van de kinderen en op functioneel taalgebruik. Verder is het aantal woorden vrij groot en is de variatie aan woordsoorten soms beperkt. Leraren doen inspanningen om de dominante woordenschat vast te zetten in meerdere (talige) activiteiten. Dit kan in enkele groepen nog frequenter en meer intentioneel aan bod komen.
- De leraren streven een **evenwichtig en volledig aanbod** na. Het taalaanbod stimuleert zowel het receptieve als het productieve taalgebruik en de (taal)activiteiten houden verband met het thema. Functionele '**spreek- en luistermomenten**' krijgen voldoende kansen. Gesprekken in de kring, versjes zeggen, voorlezen, vertellen (met kamishibai), articulatiespellen en dramatiseren komen regelmatig voor. Leraren doen inspanningen om meer poppen(kast)spel op te zetten. Kinderen mogen ook verhalen (her)beluisteren in de luisterhoek. Speelse activiteiten, die taal uitlokken en aanleiding geven tot motiverend taalgebruik, worden voldoende georganiseerd.
- De '**ontluikende geletterdheid**' wordt vooral gestimuleerd tijdens het vertellen en voorlezen. De boekenoriëntatie en het verhaalbegrip worden bewust opgebouwd. De gevisualiseerde klas- en hoekafspraken, het keuze- en takenbord bieden mogelijkheden om visuele boodschappen te interpreteren en er gepast op te reageren. Kinderen worden geconfronteerd met representaties van de werkelijkheid in de vorm van foto's, tekeningen en andere pictografische voorstellingen. Er is aandacht voor gradatie naar geleidelijke abstrahering en er werden op dit vlak afspraken gemaakt over de groepen heen. Daarnaast zijn er voldoende activiteiten om het functioneel '**lezen**' en '**schrijven**' te initiëren. Zo 'lezen' kinderen opdrachtkaarten en stappenplannen, en 'schrijven' ze boodschappenlijstjes en doktersbriefjes. De diverse taalactiviteiten beogen in voldoende mate het **fonologische bewustzijn**. Dat is geïntegreerd in betekenisvolle activiteiten en heeft plaats op een speelse manier met taalspelletjes. Daarnaast besteden leraren ook veel aandacht aan de ontwikkeling van de schrijfmotoriek.
- De school beschikt over voldoende **ontwikkelingsmateriaal** om de taalontwikkeling te stimuleren. De speelwerkhoecken zijn doorgaans talig verrijkt volgens het thema. In de verschillende groepen zijn er luister- en uitnodigende boekenhoeken met een gevarieerd aanbod van beeldmateriaal. Daarnaast worden ICT-mogelijkheden aangewend om de taalvaardigheid te bevorderen. Om de ouders meer bij het 'taalgebeuren' te betrekken, werden er verteltassen aangemaakt.
- Leraren **evalueren** en volgen de (taal)ontwikkeling van de kleuters op aan de hand van observaties, een kindvolgstelsel én een (digitaal) zorgplatform. Ze streven ernaar om een zo volledig mogelijk beeld te krijgen van de ontwikkeling van het individuele kind.
- Het team stelde 'een grabbelton' samen met suggesties om taalproblemen te voorkomen en weg te werken. Vooral op grond van permanente observatie krijgen taalzwakke kinderen additionele hulp door de titularis tijdens de activiteiten en het 'zorguurtje'. Deze **zorgverbredende interventies** zijn geïntegreerd in het lopende klasterthema. Leraren beschikken over een inventaris van uitgevoerde acties met een bijbehorende evaluatie. Doelen op langere en kortere termijn worden nog niet geformuleerd, waardoor een systematische aanpak in het gedrag kan komen. Het handelingsgerichte werken wordt nog niet in de praktijk gebracht.
- De leraren zijn veranderingsbereid en getuigen van een grote inzet. Hun **professionaliteit** en de onderlinge samenwerking zijn sterk toegenomen. De leraren leven gemaakte afspraken na wat de ontwikkelingsmogelijkheden van de kinderen gunstig beïnvloedt. Ze zijn op de hoogte van elkaars werk onder meer door de frequente formele overlegmomenten én de map met een inventaris van thema's

van de laatste jaren. Het is voor het team een uitdaging om deze houding te bestendigen ten gunste van de kwaliteit van het onderwijs.

- De kleuterafdeling doet voldoende inspanningen om de ontwikkelingsdoelen van Nederlands ontwikkelingsgericht na te streven. **Het tekort is in voldoende mate weggewerkt.**

3.2 Lager onderwijs: wereldoriëntatie

Voldoet

Motivering

- Het doorlichtingsteam formuleerde in 2009 een tekort voor wereldoriëntatie in het lager onderwijs. 'Het lager onderwijs toont onvoldoende aan dat het aan de decretale verplichtingen voldoet ten aanzien van wereldoriëntatie, bij gebrek aan valide outputgegevens en aan een continu en gegradeerd onderwijsleeraanbod over de groepen heen.'
- Ook de lagere afdeling leverde aanzienlijke inspanningen om het tekort strategisch en doelgericht aan te pakken. Een SWOT-analyse vormde het vertrekpunt van het verbeteringstraject. In samenwerking met de pedagogische begeleidingsdienst zette de leiding diverse interventies en acties op.
- Het pedagogisch-didactische handelen van leraren wordt gestuurd vanuit de **decretale eindtermen**. Om het onderwijsleeraanbod vulling te geven, gebruiken ze meerdere pakketten en plukken ze uit diverse documentatiebronnen. De school ontwikkelde een 'kaderdocument', dat de verticale samenhang moet waarborgen.
- Leraren werken **planmatig**. Ze beschikken over een jaarplanning met een inventaris van uit te werken thema's. Volgens de lessenroosters plannen ze een voldoende aantal **lestijden** per week conform het advies van de onderwijskoepel. Doorgaans is de weekrooster richtinggevend voor de kortetermijnplanning.
- Leraren opteren voor een **thematische benadering**, waarbij leerlingen hun wereld verkennen vanuit verschillende invalshoeken. In meerdere leerjaren komt binnen een thema dikwijls een beperkt aantal invalshoeken aan bod. Zo verraden titels als 'de tijd' en 'het weer' een vrij eenzijdige benadering van het onderwerp.
- Het onderwijsleeraanbod bestrijkt de verschillende **leerdomeinen**. 'Natuur', 'tijd' en 'ruimte' krijgen daarbij een uitgesproken aandacht. Het domein 'techniek' komt onder meer aan de orde naar aanleiding van de 'technodagen'. De integratie van techniek in de thema-uitwerking blijft echter een werkpunt.
- De thema's streven impliciet diverse **educaties** na. Zo krijgen de natuur- en milieueducatie, de vredes- en de gezondheidsopvoeding voldoende kansen.
- De onderwerpen zijn in zekere mate **werkelijkheidsgericht**. De school organiseert meerdaagse extramurale activiteiten in de vorm van sport- en boschool. Leraren zetten meer bewust leeruitstappen op. In de meeste groepen is er aandacht voor de actualiteit. Daarbij worden de actuele gebeurtenissen nog niet verwerkt binnen een ruimte- en tijdsperspectief.
- De thema's hebben vaak linken met domeinen van muzische vorming en van Nederlands. Bij de meerdaagse extramurale activiteiten komt de **samenhang** van verschillende leergebieden duidelijker naar voren. Bij de verwerking van de onderwerpen worden ICT (informatie- en communicatietechnologie), leren leren en sociale vaardigheden functioneel ingeschakeld.
- De uitwerking van de thema's geeft doorgaans aanleiding tot gevarieerde didactische werk- en groeperingsvormen en dito leerlingenactiviteiten. Zo krijgen leerlingen kansen om **actief** en coöperatief de wereld te onderzoeken en te ontsluiten, waarbij ze verschillende rollen opnemen. Daarbij wordt gefocust op de eindtermen van 'mens' en 'maatschappij'.
- Wat het **materiële beheer** betreft, beschikt de school over voldoende onderwijsleermiddelen om wereldoriënterend te kunnen werken. De lagere afdeling heeft werk gemaakt van de gradatie in en het

gebruik van de referentiekaders van ruimte en tijd. Vooral die van ruimte getuigen van een verantwoorde gradatie over de leerjaren heen.

- Leraren hebben een zicht op de thema's uit het vorige of volgende leerjaar onder meer door de formele overlegmomenten en het 'kaderdocument'. De school schakelt naast de harde ook vormen van zachte **evaluatie** in. De rapportering richt zich echter nog hoofdzakelijk op een cijfermatige waardering.
- Om het rendement van haar onderwijs na te gaan, neemt de lagere afdeling recentelijk centrale (eind)toetsen af. De voorgelegde **output**gegevens zijn meer dan bevredigend.
- De leraren zijn bereid om zich verder te **professionaliseren**. Formele overlegmomenten binnen de school en de scholengemeenschap bieden effectieve kansen tot deskundigheidsbevordering.
- De lagere afdeling slaagt er beter in om de eindtermen van wereldoriëntatie met de meeste leerlingen te bereiken. **Het tekort is in voldoende mate weggewerkt.**

De leiding heeft de prioritaire werkpunten voor kleuter- en lager onderwijs op een deskundige wijze aangepakt en voor de nodige ondersteuning gezorgd. Het inspectieteam waardeert de geleverde inspanningen van het team en wenst de school alle succes toe bij haar verdere ontwikkeling.

4. ADVIES

In uitvoering van het Decreet betreffende de kwaliteit van onderwijs van 8 mei 2009 is het advies voor erkenning van de tekorten zoals vermeld in punt 2 van dit verslag

GUNSTIG

voor kleuteronderwijs, lager onderwijs.

5. REGELING VOOR HET VERVOLG

Nihil

Namens het inspectieteam, de inspecteur-verslaggever

Liesbet Criel

Datum van verzending aan de directie en het bestuur van de instelling:

Voor kennisname

Het bestuur of zijn gemandateerde